

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

КАФЕДРА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

**ГЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
В ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ**

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
Освітня програма	Середня освіта (Мова і література (англійська)). Психологія
Форма навчання	денна
Курс	II
Семестр	III

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання

кафедри світової літератури

28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

ЗМІСТ

1.	Відомості про розробників і науково-педагогічних працівників, які викладають навчальну дисципліну	3
2.	Цілі, завдання, передумови вивчення навчальної дисципліни	3
3.	Предметні компетентності та результати навчання	4
4.	Місце навчальної дисципліни в структурі освітньої програми	5
5.	Опис навчальної дисципліни	6
6.	Обсяг, методики і технології викладання дисципліни	7
6.1.	Анотація програми навчальної дисципліни	7
6.2.	Основні модулі навчальної дисципліни	9
6.3.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	9
6.4.	Форми та методи навчання	10
7.	Політика навчальної дисципліни	10
8.	Контрольні заходи результатів навчання	11
8.1.	Поточний контроль	12
8.2.	Підсумковий контроль	13
8.3.	Список художньої літератури, обов'язкової для текстуального опрацювання	15
9.	Критерії й засоби оцінювання рівня знань і умінь студентів із дисципліни	16
10.	Рекомендована література	19

1. Відомості про розробників і науково-педагогічних працівників, які викладають навчальну дисципліну

Назва курсу	Гендерні дослідження в літературознавстві
Викладач (-і)	<i>Комаров Сергій Анатолійович</i> , доктор філологічних наук, доцент
Контактний телефон	+38(095) 456-50-14
E-mail	s.komarov@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	Очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на адреси електронної пошти, зазначені в силабусі.

2. Цілі, завдання, передумови вивчення навчальної дисципліни

Курс «Гендерні дослідження в літературознавстві» покликаний залучити здобувачів вищої освіти до актуальних тенденцій сучасної літературознавчої науки, однією з яких є дослідження проблем, пов'язаних з питаннями соціальної статі (гендеру).

Метою викладання навчальної дисципліни «Гендерні дослідження в літературознавстві» є формування у здобувачів вищої освіти системних уявлень про основні питання гендеру в художній літературі та аспекти його вивчення в літературознавчій науці.

Завдання:

- навчання здобувачів вищої освіти сукупності відомостей про проблеми гендеру і його вияви у критиці та художній літературі;
- формування уявлення про історико-політичні та соціально-культурні передумови вивчення гендеру, періодизацію гендерних досліджень;
- розгляд напрямків вивчення гендеру в художній літературі;
- визначення особливостей гендерної поетики в сучасному літературознавстві;
- висвітлення історії та теорії фемінізму, сутності феміністичної критики;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями розкриття гендерних питань у класичній та сучасній літературі – на матеріалі художніх творів різних епох та напрямків;
- відпрацювання навичок аналізу художнього твору, із застосуванням гендерного підходу;
- розвиток мислення здобувачів вищої освіти: образного, асоціативного, абстрактного, логічного;
- виховування у здобувачів вищої освіти поваги до духовних здобутків людства, здатності формувати, формулювати й активно обстоювати власну

точку зору, систему життєвих, естетичних цінностей і пріоритетів, прагнення мати власне світобачення, зберігати й продовжувати кращі національні традиції.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із предметною галуззю та розуміння професійної діяльності; вміння здійснювати аналіз художніх творів жанрово-видового спектру, оперувати категоріально-термінологічним апаратом сучасного літературознавства.

Дисципліна формує **міждисциплінарні взаємозв'язки** з іншими дисциплінами: «Сучасний літературний процес: основні тенденції розвитку», «Історія сучасних літературознавчих вчень», «Методологія сучасних літературознавчих досліджень», «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі», «Основи імагології», «Психопоетикальний дискурс в сучасному літературознавстві».

3. Предметні компетентності та результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей і програмних результатів** навчання відповідно до освітньої програми спеціальності 014 «Освіта» / Педагогіка, а саме:

Загальні компетентності:

здатність аналізувати й оцінювати сучасні наукові досягнення в галузі літературознавства, методики викладання літературознавчих дисциплін;

здатність до формування базових уявлень про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості;

здатність розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;

здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку;

здатність здійснювати пошук, обробку, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, генерувати нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;

здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;

здатність працювати у професійній та/або науковій групі, дотримуючись етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасного літературознавства;

здатність збагачувати свої знання з проблем гуманітаристики;

здатність сприймати літературу як невід'ємну частину світової художньої культури та розуміти її як мистецтво слова;

здатність до духовно-ціннісної орієнтації та формування естетичних потреб особистості на основі вивчення найяскравіших зразків художньої літератури;

здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, літературознавчих явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності;

здатність застосовувати гендерний підхід при аналізі художнього тексту;

здатність аналізувати гендерні питання у класичній та сучасній літературі.

Програмні результати навчання:

аналіз та об'єктивна оцінка сучасних наукових досягнень у галузі літературознавства, методики викладання літературознавчих дисциплін; застосування у власній професійній діяльності сучасної наукової методології, використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;

уявлення про історико-політичні та соціально-культурні передумови вивчення гендеру, періодизацію гендерних досліджень, напрямки вивчення гендеру в художній літературі, особливості гендерної поетики в сучасному літературознавстві;

знання історії та теорії фемінізму, сутності феміністичної критики;

базові знання про особливості розкриття гендерних питань у класичній (від Античності до XX століття) та сучасній літературі (постмодернізм);

вміння застосовувати гендерний підхід при аналізі художнього тексту, на матеріалі творів різних епох і напрямків аналізувати гендерні питання у класичній та сучасній літературі;

результативна діяльність у професійній та/або науковій групі, дотримання етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності;

ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасного літературознавства.

4. Місце навчальної дисципліни в структурі освітньої програми

а) навчальна дисципліна належить до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки;

б) під час вивчення цієї дисципліни використовуються знання, отримані з дисциплін: «Зарубіжна література», «Українська література», «Вступ до літературознавства», «Аналіз художнього тексту», «Теорія літератури», «Філософія», «Історія української культури», «Лінгвокраїнознавство», «Сучасний літературний процес: основні тенденції розвитку»;

в) основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Історія сучасних літературознавчих вчень», «Методологія сучасних літературознавчих досліджень», «Психопоетичний дискурс в сучасному літературознавстві», «Компаративні аспекти українського літературознавства», «Основи імагології», «Основи міфопоетики» тощо.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	Спеціальність 014.01 Українська мова і література		
Змістових модулів – 3	Освітня програма Середня освіта (Українська мова і література). Психологія	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: денна – 90 год.	Рівень вищої освіти: другий	II	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	ступінь освіти: магістр	III	
		Лекції	
		12 год.	
		Семінари	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		70 год.	
		Вид контролю: диференційний залік	

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	Спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)		
Змістових модулів – 3	Освітня програма Середня освіта (Історія, мова і література (англійська))	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: денна – 90 год.	Рівень вищої освіти: другий	II	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	ступінь освіти: магістр	III	
		Лекції	
		10 год.	
		Семінари	
		10 год.	
		Самостійна робота	
		70 год.	
		Вид контролю: екзамен	

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))		
Змістових модулів – 3	Освітня програма Середня освіта (Мова і література (англійська)). Психологія	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: денна – 90 год.	Рівень вищої освіти: другий	II	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	ступінь освіти: магістр	III	
		Лекції	
		12 год.	
		Семінари	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		70 год.	
Вид контролю: диференційний залік			

6. Обсяг, методики і технології викладання дисципліни

6.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. Гендерні дослідження як новий тип соціально-гуманітарного знання. Теорія гендеру в літературі та літературознавчій науці.

Гендерні дослідження як міждисциплінарна дослідницька практика. Періодизація гендерних досліджень: жіночі дослідження (women's studies) – початковий етап гендерних досліджень (1970-ті роки); стадія визнання «жіночих досліджень», виникнення «чоловічих» (андрології) у 1980-і роки; період об'єднання і розмежування (кінець 1980-х – кінець 1990-х років); гендерні дослідження в епоху глобалізації (кінець 90-х років – теперішній час).

Гендер і основні напрямки його дослідження в літературі: перегляд світової літератури, деконструкція її ієрархічності; включення до літературного канону замовчуваних або неадекватно сприйнятих критикою творів авторів-жінок; виявлення гендерної природи літературної творчості, її образної системи, що дозволяє точніше зрозуміти ідейний зміст і ментальну природу

літератури; руйнування гендерних стереотипів під час інтерпретації літературного твору; виділення й аналітичний розгляд специфічних формально-змістових компонентів «жіночої прози»; дослідження «жіночої мови» на рівні тексту літературних творів; виявлення чоловічої і жіночої сексуальності у тексті.

Проблеми гендерної поетики в сучасному літературознавстві. Типи гендерної самосвідомості: архаїчний; нормативний, традиційний; модерністський (принцип реконструкції); постмодерністський (принцип деконструкції).

Змістовий модуль № 2. Фемінізм і феміністична критика. Соціально-психологічна стигматизація фемінного та маскулітного в літературі. Квір-теорія.

Періодизація фемінізму: три хвили його історії. Роль поглядів А. Адамс та М. Уолстонкрафт у формуванні концепції фемінізму. Внесок Вірджинії Вулф та Симони де Бовуар у розвиток фемінізму і феміністичної критики. Творчість Маргарет Етвуд як приклад ліберального фемінізму. Деміфологізація образу жінки в радикальній феміністичній критиці К. Мілет та А. Дворкін. Теорія суб'єкта мови Ю. Крістевой. Жінка-читачка, жінка-письменниця в американській феміністичній критиці: Е. Шовалтер, С. Гілберт та С. Губар.

Співзвучність гендерних досліджень з постструктуралістською установкою на багатоплановість мислення, культури та рівноцінність різних культурних практик і типів мислення (Ж. Лакан, Ж. Дерріди, М. Фуко). Переосмислення і критика традиційних гендерних уявлень, системи традиційної культури та класичного пізнання у феміністичній філософії. Підрив принципу універсальної гетеросексуальності у квір-теорії. Погляди М. Фуко на сексуальність як соціальний дискурс. Зв'язок категорії «квіру» з концептами «сексуальності», «суб'єктивності», «бажання», «гендеру», «інакшості».

Змістовий модуль № 3. Питання гендеру в класичній та сучасній художній літературі.

Жіноча проблематика в літературі: від Античності до Просвітництва (Еврипід, Аристофан, Сенека, Ф. Петрарка, Дж. Боккаччо, В. Шекспір, А. Прево, Д. Дефо, С. Ричардсон, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, П. О. Бомарше).

Інтерпретація жіночих та чоловічих архетипів і психотипів в літературі (Непорочна Діва, Амазонка, Берегиня, Повія, Коханка, Рабиня, Дон Жуан, Ловелас, Казанова, Супермен, Мачо та ін.).

Внесок англійських письменниць Вікторіанської доби у розвиток «жіночого» питання (сестри Бронте, Е. Гаскелл, Дж. Еліот).

Питання, пов'язані з гендером, в літературі постмодернізму (на матеріалі творчості Д. Лессінг, Т. Моррісон, М. Каннінгема, Е. Єлінек, С. Фрая).

6.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№ п/п	Модуль / назва	Всього годин	Аудиторні заняття				Самостійна робота
			Лекції	Практичні	Семинарські	Лаборатор	
1.	Змістовий модуль № 1. Гендерні дослідження як новий тип соціально-гуманітарного знання. Теорія гендеру в літературі та літературознавчій науці.	21	4	-	2	-	15
2.	Змістовий модуль № 2. Фемінізм і феміністична критика. Соціально-психологічна стигматизація фемінного та маскулітного в літературі. Квір-теорія.	31	4	-	2	-	25
3.	Змістовий модуль № 3. Питання гендеру в класичній та сучасній художній літературі.	38	4	-	4	-	30
ВСЬОГО		90	12		8		70

6.3. Індивідуальні дослідницько-пошукові завдання

До ЗМ 1.

У лекційному матеріалі модуля виокремлені основні проблеми гендерної поетики в сучасному літературознавстві та визначені типи гендерної самосвідомості: архаїчний, нормативний, традиційний, модерністський, постмодерністський (принцип деконструкції). Залучаючи власний читацький досвід, наведіть приклади функціонування зазначених типів історії світової літератури. Опишіть особливості їх виявлення в конкретних творах.

До ЗМ 2.

1. Спираючись на лекційні матеріали та тексти творів, виокремить основні проблеми та ідеї есе В. Вулф «Своя кімната», «Пляма на стіні», «Жіночі професії»; прокоментуйте тези цитатами.

2. Прочитайте одну з глав книги С. де Бовуар «Друга стать» (з першого – «Факти та міфи» або другого тому «Життя жінки» – на вибір). Викладіть власні думки щодо проблеми, яка підіймається у прочитаній главі.

3. Прочитайте роман М. Каннінгема «Будинок на краю світу». Спираючись на текст твору та додаткові інформаційні й критичні джерела,

покажіть зв'язок категорії «квіру» з концептами «сексуальності», «суб'єктивності», «бажання», «гендеру», «інакшості».

До ЗМЗ.

1. Спираючись на художній текст пропонуваного для читання та аналізу твору, стисло висвітліть основні питання, пов'язані з гендером (положення жінки, зіткнення чоловічого та жіночого світосприйняття, взаємовідносини чоловіка та жінки у шлюбі, сексуальні відносини, чоловіча та жіноча сексуальність, гендерні стереотипи, гендерна самоідентифікація тощо), які, на ваш погляд, розкриваються автор у п'єсах Аристофана «Лісістрата», В. Шекспіра «Дванадцята ніч», Ж.-Б. Мольєра «Дон Жуан», П. О. Бомарше «Весілля Фігаро».

2. Прочитайте оповідання збірки А. Картер «Кривава кімната». Спираючись на текст творів, лекційні матеріали і власний читацький та культурний досвід, порівняйте гендерні стереотипні жіночі архетипи (Непорочна Діва, Амазонка, Березиня, Добра або Зла Мати, Повія, Коханка, Рабиня тощо) з авторською інтерпретацією А. Картер.

3. За допомогою довідково-інформаційних джерел висвітліть сутність біоетики як особливого роду сучасного знання. Прочитайте роман К. Ішігуро «Не відпускай мене» та розкрийте особливості гендерної проблематики твору; покажіть своєрідність реалізації питань біоетики у романі.

6.4. Форми та методи навчання

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття, на яких подається огляд основних тенденцій у розвитку гендерних досліджень в культурі і літературознавстві, їх категоріального апарату; 2) семінарські заняття, що передбачають обговорення основних проблем гендеру в теорії, критиці та літературних текстах різних епох та напрямків; презентацію проектів, виконаних в межах індивідуальних дослідницько-пошукових завдань; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам вищої освіти у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання студентами пропущених занять.

Методи навчання. Пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, репродуктивний, описовий, культурно-історичний, компаративний, інтертекстуальний, герменевтичний методи навчання.

7. Політика навчальної дисципліни заснована на політиці ГІІМ.

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, та академічну свободу і добросовісність, що є головними рушійними чинниками наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності,

повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Гендерні дослідження в літературознавстві» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також залучення власного читацького досвіду, сформованого під час здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на презентацію і обговорення з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, матеріалів лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі; читання художніх текстів, рекомендованих для прочитання на семінарські заняття.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з художніх текстів, знання основних дефініцій сучасного літературознавства, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших студентів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Присутність здобувачів вищої освіти на лекційних та семінарських заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним планом, повинні відпрацювати заплановані семінарські заняття і отримати відповідні контрольні точки згідно із затвердженим спільно з викладачем графіком.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

8. Контрольні заходи результатів навчання

На спеціальності 014 Середня освіта (Історія) загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки та контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру (60%), та результатів складання іспиту (40%).

На спеціальностях(014 Середня освіта (Українська мова і література) та 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки (60%) та контрольні роботи змістових модулів (40%), набраних упродовж навчального семестру.

8.1. Поточний контроль

ГРАФІК**поточного контролю**

Курс II магістри 014 Середня освіта (Українська мова і література)
014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

III семестр

Факультет соціальної та мовної комунікації

Кафедра світової літератури

Дисципліна «Гендерні дослідження в літературознавстві»

Кількість КТ – 3

Коефіцієнт КТ – 0,2

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,4

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: диференційний залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1	КТ 1	Усне висловлювання та конспект статей	СЗ № 1
2	КТ 2	Усне висловлювання	СЗ № 2
3	КТ 3	Презентація дослідницько-пошукового завдання	СЗ № 3
4	КРЗМ (Заліковий модуль № 3)	Письмова контрольна робота	СЗ № 4

Затверджено:

Протокол № 2 від «5» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри

світової літератури

С. А. Комаров

ГРАФІК**поточного контролю**

Курс II магістри 014 Середня освіта (Історія)

III семестр

Факультет соціальної та мовної комунікації

Кафедра світової літератури

Дисципліна «Гендерні дослідження в літературознавстві»

Кількість КТ – 4

Коефіцієнт КТ – 0,2

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,2

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: екзамен

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1	КТ 1	Усне висловлювання та конспект статей	СЗ № 1
2	КТ 2	Усне висловлювання	СЗ № 2
3	КТ 3	Презентація дослідницько-пошукового завдання	СЗ № 3
4	КТ 4	Презентація дослідницько-пошукового завдання	СЗ № 4
5	КРЗМ (Заліковий модуль № 3)	Письмова контрольна робота	СЗ № 5

Затверджено:

Протокол № 2 від «5» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри
світової літератури

С. А. Комаров

8.2. Підсумковий контроль

Питання до усної частини іспиту (спеціальність 014 Середня освіта (Історія))

1. Гендерні дослідження як міждисциплінарна практика. Жіночі дослідження як перший етап розвитку науки про гендер.

2. Гендерні дослідження у 1980-90-ті роки. Розвиток андрології. «Об'єднання» і «розмежування» як тенденції гендерної теорії та практики цього етапу.

3. Гендерні дослідження в епоху глобалізації. Основні завдання гендерних досліджень на сучасному етапі.

4. Гендер та основні напрямки його дослідження в літературі. Націленість на розвінчання гендерних стереотипів.

5. Проблеми гендерної поетики в сучасному літературознавстві. Типи гендерної самосвідомості та їх виявлення в літературних текстах.

6. Праці В. Вулф та С. де Бовуар як методологічна основа гендерних досліджень у літературознавстві. Ідейно-художня своєрідність есе В. Вулф «Своя кімната».

7. Книга С. де Бовуар «Друга стаття». Вплив ідей екзистенціалізму та психоаналізу на феміністську концепцію авторки. Структура та коло основних питань книги.

8. Теорія подвійної детермінованості суб'єкта Ю. Кристевой. Вплив концепцій М. Бахтіна, Ж. Лакана і Ж. Дерріди на постструктуралістську ідейну систему вченого.

9. Проблематика статі в античній філософії. Погляди Платона (діалоги «Бенкет» і «Держава») та Аристотеля («Політика»).

10. Християнська рецепція статі. Еволюція від егалітаризму до

патріархальної структури. «Жіноче» питання у християнській традиції.

11. Проблематика статі в контексті ренесансного гуманізму. Погляди Томи Аквінського і Н. Макіавеллі.

12. Питання статі у філософії XVII століття. Ідея природної рівності жінок і чоловіків у Т. Гоббса. Критика патріархальної концепції Дж. Локком.

13. Представники Просвітництва про питання статі. Теорія статевого диморфізму Ж.-Ж Руссо.

14. Внесок І. Канта і Г. В. Ф. Гегеля у розвиток проблематики статі. Подолання статевої суб'єктивності в філософії німецького романтизму.

15. Проблеми чоловічого і жіночого в концепції З. Фрейда. Зв'язок з ідеями психоаналізу.

16. Періодизація фемінізму. Етапи розвитку феміністичних ідей. Радикальний фемінізм. М. Етвуд як представниця «ліберального» фемінізму.

17. Деміфологізація образу жінки у радикальній феміністичній критиці. Проблема влади. Гендерно нейтральна мова.

18. Жінка-читачка і жінка-письменниця в американській феміністичній критиці Е. Шовалтер, С. Гілберт та С. Губар.

19. Гендерні дослідження і постструктуралізм. Переосмислення і критика традиційних гендерних уявлень, системи класичної культури у феміністичній філософії. Погляди М. Фуко на сексуальність як соціальний дискурс.

20. Підрив принципу універсальної гетеросексуальності у квір-теорії. Зв'язок категорії «квіру» з концептами «сексуальності», «суб'єктивності», «бажання», «гендеру», «інакшості».

21. Жіноча проблематика в античній літературі (творчість Еврипіда, Аристофана, Сенеки).

22. Трактовка образу жінки в поезії Ф. Петрарки. Проблема статевого стосунку в романі Дж. Боккаччо «Декамерон».

23. Гендерна проблематика творчості В. Шекспіра. Жіночі образи комедій «Приборкання норавливої», «Багато галасу даремно». Гендерні аспекти комедії «Дванадцята ніч».

24. «Жіноче» питання у творчості А. Прево («Манон Леско»), Д. Дефо («Молль Флендерс»), С. Річардсона («Клариса»).

25. Аспекти гендеру у творчості Д. Дідро («Нескромні скарби», «Черниця») та П. О. Бомарше («Весілля Фігаро»).

26. Інтерпретація жіночих та чоловічих архетипів і психотипів в літературі (Непорочна Діва, Амазонка, Берегиня, Повія, Коханка, Рабиня, Дон Жуан, Ловелас, Казанова, Супермен, Мачо та ін.).

27. Внесок англійських письменниць Вікторіанської доби у розвиток «жіночого» питання (сестри Бронте, Е. Гаскелл, Дж. Еліот).

28. Гендерні аспекти творчості Г. Джеймса. Аналіз образної системи роману «Площа Вашингтона» та повісті «Дейзі Міллер».

29. «Жіноча» проблематика роману В. Вулф «На маяк». Мотив андрогінності в романі «Орландо».

30. Філософія статі Д. Г. Лоуренса. Вплив ідей Ф. Ніцше, З. Фрейда, О. Вейнінгера та світогляд письменника. «Війна статей» у романі «Закохані

жінки». Концепція природної людини у романі «Коханець леді Чаттерлі».

31. Феміністська спрямованість творчості Д. Лессінг (від «Марти Квест» через «Золотий щоденник» до «Розщілини»).

32. Своєрідність фемінізму Е. Єлінек. Гендерна проблематика та фрейдистські мотиви роману «Піаністка».

33. Проблеми жіночності і фемінності у творчості Т. Моррісон. Аналіз роману «Кохана».

34. Вияви фемінізму у романній творчості М. Етвуд (на прикладі книги «Осягнення»). «Розповідь Служниці» як феміністська антиутопія.

35. Розвінчання традиційних міфів про жіноче і чоловіче у збірці А. Картер «Кривава кімната». Авторська інтерпретація гендерних жіночих архетипів у книзі А. Картер.

36. Гендерний аспект у біоетиці та його реалізація в романі К. Ішігуро «Не відпускай мене». Жіночі та чоловічі образи твору.

37. Проблема одностатевих стосунків у творчості М. Каннінгема. Аналіз образної системи роману «Будинок на краю світу».

38. Гендерні аспекти романної творчості М. Фрая. Проблема гендерної самоідентифікації у романі «Моав – вмивальна чаша моя».

8.3. Список художньої літератури, обов'язкової для текстуального опрацювання

1. Аристофан. Лісістрата.

2. Бовуар С. Друга стаття.

3. Бомарше П. О. Весілля Фігаро.

4. Вулф. В. Своя кімната. Пляма на стіні. Жіночі професії. Орландо.

5. Дефо Д. Молль Флендерс.

6. Джеймс Г. Площа Вашингтона. Дейзі Міллер.

7. Еврипід. Медея. Іполіт.

8. Етвуд М. Осягнення. Розповідь Служниці.

9. Єлінек Е. Піаністка.

10. Ішігуро К. Не відпускай мене.

11. Каннінгем М. Будинок на краю світу. Години.

12. Картер А. Кривава кімната.

13. Клейст Г. Пентесілея.

14. Лессінг Д. Розщілина.

15. Лоуренс Д. Г. Закохані жінки. Коханець леді Чаттерлі.

16. Мольєр Ж.-Б. Дон Жуан.

17. Моррісон Т. Кохана.

18. Расін Ж. Федра.

19. Річардсон С. Клариса.

20. Сенека. Федра.

21. Фрай С. Моав – вмивальна чаша моя.

22. Шекспір В. Приборкання норавливої. Багато галасу даремно. Дванадцята ніч.

9. Критерії й засоби оцінювання рівня знань і умінь здобувачів вищої освіти із дисципліни

Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка **«відмінно» (100 балів)** ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи досконалі знання теоретичного матеріалу і текстів художніх (або критичних) творів, запропонованих до розгляду;
- розв'язує поставлене завдання із залученням історичного, культурного, літературного контексту на синхронічному та діахронічному рівнях;
- демонструє обізнаність із сучасними науковими розвідками з поставлених питань;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- вільно висловлює власні думки, самостійні судження, читацькі спостереження над текстом;
- виявляє творчий підхід при висвітленні поставлених питань;
- будує відповідь послідовно, логічно і правильно.

Оцінка **«відмінно» (95 балів)** ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи досконалі знання теоретичного матеріалу і текстів художніх (або критичних) творів, запропонованих для аналізу;
- розв'язує поставлене завдання із залученням історичного, культурного, літературного контексту на синхронічному або діахронічному рівнях;
- демонструє обізнаність із сучасними науковими розвідками з поставлених питань;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- вільно висловлює власні думки, самостійні судження, читацькі спостереження над текстом;
- відповідь будує послідовно, логічно і правильно.

Допускається 1-2 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

Оцінка **«відмінно» (90 балів)** ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи знання теоретичного матеріалу і текстів творів, запропонованих до розгляду;
- розв'язує поставлене завдання із залученням літературного контексту на синхронічному або діахронічному рівнях;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- висловлює власні думки, самостійні судження, читацькі спостереження

над текстом;

- відповідь будує послідовно, логічно і правильно.

Допускається 2-3 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

Оцінка «добре» (**85 балів**) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає повну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи знання теоретичного матеріалу, текстів художніх творів;

- розв'язує поставлене завдання із залученням літературного контексту на синхронічному або діахронічному рівнях;

- розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;

- висловлює власні думки, самостійні судження, читацькі спостереження над текстом;

- відповідь будує послідовно, логічно і правильно.

Допускається 3-4 неточності у викладі матеріалу, або під час аналізу тексту, які не призводять до помилкових висновків.

Оцінка «добре» (**80 балів**) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає правильну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи знання теоретичного матеріалу, текстів художніх творів;

- розв'язує поставлене завдання із залученням літературного контексту (на рівні конкретних паралелей, компаративних прикладів з текстів);

- розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, оперуючи окремими поняттями й термінами;

- висловлює власні думки та самостійні судження;

- відповідь будує послідовно, логічно і правильно.

Допускається неточності у викладі матеріалу, або під час аналізу тексту, які не призводять до помилкових висновків.

Оцінка «добре» (**75 балів**) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає правильну відповідь на питання семінарського заняття або самостійної роботи, демонструючи знання теоретичного матеріалу, текстів художніх творів;

- розв'язує поставлене завдання із залученням літературного контексту (на рівні конкретних паралелей, компаративних прикладів з текстів);

- розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, оперуючи окремими термінами;

- висловлює власні думки, самостійні судження;

- відповідь будує послідовно і правильно.

У відповіді можливі помилки або неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у викладі матеріалу, які не впливають на конкретний зміст.

Оцінка «задовільно» (**70 балів**) ставиться, якщо:

- зміст питань викладено частково, не завжди послідовно;
 - відповідь неповна, але правильний зміст залишається;
 - у відповіді наявні неточності у використанні спеціальної термінології, помилки у викладі матеріалу, які впливають на конкретний зміст;
 - студент має труднощі при аналізі конкретного тексту; спирається більшою мірою на критичний матеріал, майже не залучаючи власне тексти, пропоновані до розгляду на семінарі або самостійній роботі.
 - відповідь студента містить мовленнєві помилки.
- Оцінка «задовільно» (65 балів) ставиться, якщо:**
- зміст питань викладено частково, не завжди послідовно;
 - відповідь неповна, правильний зміст залишається частково;
 - у відповіді наявні неточності у використанні спеціальної термінології, помилки у викладі матеріалу, які впливають на конкретний зміст;
 - студент має труднощі в аналізі конкретного тексту, спирається більшою мірою на критичний матеріал, не залучаючи власне тексти, пропоновані до розгляду на семінарі або самостійній роботі;
 - відповідь студента містить мовленнєві помилки.
- Оцінка «задовільно» (60 балів) ставиться, якщо:**
- зміст питань викладено частково;
 - відповідь неповна, що впливає на зміст викладу;
 - у відповіді відсутня спеціальна термінологія;
 - відповідь містить грубі помилки у викладі матеріалу, які впливають на конкретний зміст;
 - студент не спирається на текст, залучаючи лише критичний матеріал;
 - відповідь студента містить мовленнєві помилки.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89	добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74			D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66	задовільно		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом

10. Рекомендована література

Основна література

1. Агєєва В. П. Гендерна літературна теорія і критика. *Основи теорії гендеру*. Київ: Видавництво «К.І.С.», 2004. С. 426-445. URL: http://gender.at.ua/_ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf
2. Ануфриева Е. В. Феминность как форма гендерного самосознания: автореф. дисс ...канд. филос. наук: 09.00.11. Волгоград, 2001. 24 с.
3. Большакова А. Ю. Гендер и архетип: «первозданная женщина» в современном мире. *Общественные науки и современность*. Москва, 2010. № 2. С. 167-176.
4. Браерская А. Ю. «Женская идентичность» в контексте развития концепций «Другого» в европейской культуре XX-XXI веков. дисс ...канд. филос. наук: 24.00.01. Ростов-на-Дону, 2011. URL: <http://www.dissercat.com/content/zhenskaya-identichnost-v-kontekste-razvitiya-kontseptsii-drugogo-v-evropeiskoi-kulture-xx-xx>
5. Брандт Г. А. Современный феминизм: переворот в историко-философской антропологической концепции Западной Европы. URL: <https://studfiles.net/preview/460497/>
6. Введение в гендерные исследования. Ч. 1. : Учебное пособие / Под ред. А. И. Жеребкиной. Харьков: ХЦГИ, 2001. 708 с.
7. Вороніна О. А. Теория и методология гендерных исследований. Курс лекций. Москва, 2001. 416 с.
8. Гендерная теория и искусство. Антология: 1970-2000. Москва: РОССПЭН, 2005. 592 с.
9. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / під ред. Л. Гентош. Львів: ВНТЛ-Класика, 2003. 250 с. URL: <http://uamoderna.com/images/biblioteka/gender-approach-anthology.pdf>.
10. Гендерний розвиток у суспільстві: Конспект лекцій. Київ: Фоліант, 2005. 351 с.
11. Гендерні дослідження: монографія / За наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль: Богдан, 2013. 448 с.
12. Дороніна Т. О. Гендерний напрямок у літературознавстві: теоретико-методологічні основи та практика інтерпретацій. Київ, 2005. 438 с.
13. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурі. Хроніки від Фортінбраса. Київ, 1999. 155 с.
14. На перепутьє: методология, теория и практика ЛГБТ и квир-исследований: сборник статей. Санкт-Петербург, 2014. 466 с.
15. Основи теорії гендеру. Київ: Видавництво «К.І.С.», 2004. 536 с. URL: http://gender.at.ua/_ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf
16. Пухната С.А. Зарубіжна література доби постмодернізму. Горлівка, 2011. 348 с.
17. Пушкарева Н. Л. Феномен «женского чтения» и задачи исследования текстов, написанных женщинами. *Гендерные исследования в гуманитарных науках: современные подходы: Материалы междунар. науч. конф.* Иваново, 2000. С. 53–58.

18. Современное зарубежное литературоведение. Концепции, школы, термины: энциклопедический справочник. Москва: Интрада – ИНИОН, 1996. 319 с.

19. Турышева О. Н. Феминизм в литературоведении. *Турышева О. Н. Теория и методология зарубежного литературоведения*. Москва: Флинта-Наука, 2012. URL: <https://lit.wikireading.ru/48136>

20. Чекач Я. Гендерна рівність та біоетика: аспекти взаємодії. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/henderna-rivnist-ta-bioetyka-aspekty-vzajemodiji/>

21. Шовалтер Е. Феміністична критика у пущі. Слово, знак, дискурс. *Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.* Львів, 2004. С. 510–530.

Додаткова література

1. Алхімія слова живого. Французький роман 1945–2000: [навч. посібник / авт.-упоряд. В.І. Фесенко. Київ: Промінь, 2005. 383 с.

2. Айвазова С. Г. Симона де Бовуар: етика подлинного существования. *Бовуар С. Второй пол.* Т. 1–2. Москва: Прогресс, 1997. С. 5–20. URL: <http://www.kph.npu.edu.ua/!e-book/tpft/data/WOLG>

3. Власова Т. И. Формирование гендерных стереотипов в западноевропейской философии: Монография. Киев: Генеза, 2006. 296 с.

4. Гендер для медій: Підручник. Київ: Критика, 2017. 219 с.

5. Джумайло О. За границами игры: английский постмодернистский роман. 1980–2000. *Вопросы литературы*. 2007. № 5. С. 7–45. URL: <http://magazines.russ.ru/voplit/2007/5/dzh2-pr.html>

6. Кононенко Т. П. Особливості репрезентації гендерної тематики в британській жіночій прозі останньої третини ХХ ст. (А. Картер, Ф. Велдон, Дж. Вінтерсон): автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.01.04 / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ, 2008. 23 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/444/aref_Kononenko_2008.pdf?sequence=1&isAllowed=y

7. Мид М. Мужское и женское: исследование полового вопроса в меняющемся мире. Москва: РОССПЭН, 2004. 416 с.

8. Мильнер-Ирини Я. А. Женственность. О роли женского начала в нравственной жизни человечества. Санкт-Петербург: Алетейя, 2010. 320 с.

9. Мой Т. Сексуальная текстуальная политика. Москва: Прогресс-Традиция, 2004. 239 с.

10. Новейший философский словарь. Постмодернизм / Главный научный редактор и составитель А. А. Грицанов. Минск : Современный литератор, 2007. 816 с.

11. Овчаренко Н. Канадський літературний канон на зламі століть. Київ: МАУП, 2006. 312 с.

12. Павличко С. Виклик стереотипам: нові жіночі голоси в сучасній українській літературі Фемінізм. Київ, 2002. С. 181–187.

13. Пахсарьян Н. Т. «Второй пол» Симоны де Бовуар и судьбы феминизма в современной французской литературе. URL: <http://xn--c1akas7b.xn--80apatbber.xn--p1ai/archives/87>

14. Пол. Гендер. Культура: Немецкие и русские исследования / Под ред. Э. Шоре. Москва: РГГУ, 2009. 530 с.
15. Постмодернизм и культура: Материалы круглого стола. *Вопросы философии*. 1993. № 3. С. 46–61.
16. Стешин І. О. Художнє втілення феміністичної ідеї в найновішій британській і українській прозі (А. Картер, О. Забужко): автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.01.05. / Тернопільський держ. пед ун-т. Тернопіль, 2002. 22 с. URL: <http://referatu.net.ua/referats/7569/147611>
17. «Французская теория»: путь на Запад и на Восток. URL: <http://litresp.ru/chitat/ru/%D0%97/zenkin-sergej-nikolaevich/respublika-slovesnosti-franciya-v-mirovoj-intellektualnoj-kuljture/3>
18. Тищенко П. Д. На гранях жизни и смерти. Философские исследования оснований биоэтики. Санкт-Петербург: Издательство Мирь, 2011. 331 с.
19. Харчук Р. Фемінізм у дзеркалі Вірджинії Вулф. URL: <http://litakcent.com/2009/02/20/feminizm-u-dzerkali-virdzhyniji-vulf/>
20. Хасиева М. А. Гендерная проблематика и феминизм в творчестве Вирджинии Вулф. *Издательство «Грамота»*. 2013. № 1 (27). Ч. 2. URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2013/1-2/46.html>
21. Хьюитт К. Современный английский роман в контексте культуры. Комментарий как форма преподавания. *Вопросы литературы*. 2007. № 5. С. 46–72. URL: <http://magazines.russ.ru/voplit/2007/5/h3.html>
22. Энциклопедический словарь английской литературы XX века / отв. ред. А. П. Саруханян. Москва: Наука, 2005. 541 с.

Інформаційні ресурси

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Gender_studies
2. <https://en.wikipedia.org/wiki/Portal:Feminism>
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Portal:Men%27s_rights_movement
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Women%27s_studies
5. <http://gender.at.ua/>
6. <https://ugn.org.ua/>
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Портал:Фемінізм>
8. <https://web.archive.org/web/20031210215132/http://xyonline.net/index.shtml>
9. <https://web.archive.org/web/20090909090547/http://www.x-gender.net/>